

Σ Ε Ν Α Ρ Ι Ο   Δ Ι Δ Α Σ Κ Α Λ Ι Α Σ   Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ

«Η επέκταση των συνόρων του Ελληνικού κράτους την περίοδο 1912-1923»

- **ΤΑΞΗ:** Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- **ΜΑΘΗΜΑ:** ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
- **ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΔΙΔΑΧΘΕΙΣΑΣ ΥΛΗΣ - ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**
Από το σχολικό εγχειρίδιο το **4ο** κεφάλαιο (ενότητες: 20-21-22), το **6ο** κεφάλαιο (ενότητες: 27-28-29-30), το **7ο** κεφάλαιο (ενότητες: 31-32-34) και το **8ο** κεφάλαιο (ενότητες: 35-36-37-38-39).
- **ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ :** 2 συνεχόμενες διδακτικές ώρες.

ΣΤΟΧΟΙ:

A. Μαθησιακοί¹:

Οι μαθητές/-τριες:

1. Να κατανοήσουν τη σταδιακή επέκταση των συνόρων του ελληνικού κράτους στην περίοδο που εξετάζουμε.
2. Να κατανοήσουν το χαρακτήρα των ελληνικών διεκδικήσεων και να προβληματιστούν σχετικά με τη δυνατότητα ικανοποίησης των ελληνικών αιτημάτων στο πλαίσιο της διεθνούς συγκυρίας.
3. Να παρακολουθήσουν τα βασικότερα γεγονότα της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου στο πλαίσιο υλοποίησης της Μεγάλης Ιδέας.

B. Παιδαγωγικοί²:

Οι μαθητές/-τριες δουλεύοντας σε ομάδες των 4-5 ατόμων³ καλούνται:

---

¹ Γνωστικός τομέας: Οι στόχοι αφορούν γνωστικές ικανότητες, πληροφορίες.

² Συναισθηματικός τομέας: Οι στόχοι αφορούν καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων.

³ «[Για τη στρατηγική της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας]... Συνήθως προτείνονται για τις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού σχολείου και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ομάδες των 4-6 μαθητών...Ο αριθμός των τεσσάρων μαθητών προσφέρεται διότι (α') δημιουργεί απλούστερο πλέγμα επικοινωνίας, απ' ό,τι οι μεγαλύτερες ομάδες, (β') επιτρέπει τη δημιουργία δύο υποομάδων μέσα στην ομάδα, γεγονός που απλοποιεί και επιταχύνει τη διαδικασία, (γ')

1. Να εξασκήσουν τη δυνατότητά τους να μαθαίνουν μέσω της διερεύνησης και τη συνεργασίας (ομαδοσυνεργατική διδασκαλία)⁴.
2. Να εξασκηθούν στην παραγωγή γραπτού λόγου.
3. Να αυξήσουν με τον επιμερισμό της εργασίας και την αλληλεξάρτησή τους το βαθμό αποδοχής του κάθε ατόμου/μέλους από την ομάδα⁵.

Γ. Με τη χρήση των ΤΠΕ :

1. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να εξασκηθούν στη χρήση του κειμενογράφου και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου⁶.
2. Επιδιώκεται να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας⁷.

Τα εποπτικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν είναι :

- ✓ Ο ιστορικός άτλας *Centennia* (εκπαιδευτικό λογισμικό).
- ✓ Το διαδίκτυο και συγκεκριμένα: α) η ιστοσελίδα του *Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού* και της *Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος*⁸, και β) μηχανή αναζήτησης.
- ✓ Το σχολικό εγχειρίδιο της Γ' Γυμνασίου («Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη»).
- ✓ Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές του εργαστηρίου Πληροφορικής του σχολείου.
- ✓ Το φύλλο εργασίας που θα διανεμηθεί στους μαθητές.

μπορεί να ολοκληρωθεί η διαδικασία ομαδοσυνεργατικής επεξεργασίας σε μία ή δύο διδακτικές ώρες και (δ') δεν προϋποθέτει ειδικά τραπέζια ή άλλα έπιπλα. Ακόμη και τα παλαιού τύπου θρανία, τοποθετούμενα αντικριστά ανά δύο, εξυπηρετούν σε κάποιο βαθμό μία τετραμελή ομάδα». Ματσαγούρας Ηλ. (2003). *Στρατηγικές Διδασκαλίας II: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg, σσ.517-8.

⁴ «Είναι γεγονός ότι η ομαδική εργασία γενικώς είναι πιο ευχάριστη από την ατομική, διότι συμβαδίζει με την ανάγκη των παιδιών για δράση και ενέργεια. Τους δίνει επίσης την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν μεθόδους, αρχές και λεξιλόγιο, τα οποία έχουν διδαχθεί. Ντροπαλοί και εσωστρεφείς μαθητές οι οποίοι έχουν αναστολές και δύσκολα εμπλέκονται στις μαθησιακές δραστηριότητες, μπορούν στα πλαίσια της ομαδικής εργασίας να συμμετέχουν ενεργητικά στα δρώμενα της τάξης. Και πάνω από όλα η ομαδική εργασία επιτρέπει από την φύση της και την διόρθωση των λαθών σε μία χαλαρή, ευχάριστη και πλήρως υποστηρικτική ατμόσφαιρα», (Ελ. Νημά, 2002: 127).

⁵ Ματσαγούρας Ηλ. (2003), ό.π., σελ. 519.

⁶ Άσκηση σε τεχνικές δεξιότητες.

⁷ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ' Γυμνασίου: Βιβλίο του Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σσ. 16-17.

⁸ <http://www.ime.gr/chronos/gr/index.html> και <http://www.nlg.gr>

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η μέθοδος διδασκαλίας είναι η ομαδική μέθοδος επεξεργασίας *διαφορετικού θέματος*. Η πορεία της διδασκαλίας αναπτύσσεται σε **τρεις φάσεις**:

- Στην **πρώτη φάση** παρουσιάζεται από τον διδάσκοντα το πρόβλημα, καθορίζονται οι μαθησιακοί στόχοι, τα εποπτικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων και ορίζεται η πορεία της εργασίας για ένα διδακτικό δίωρο.
- Στη **δεύτερη φάση** γίνεται επεξεργασία του θέματος από κάθε ομάδα, κριτική, συμπλήρωση και συντάσσεται ένα συμπέρασμα ανά ομάδα.
- Στην **τρίτη φάση** γίνεται ανακοίνωση και ανάλυση του συμπεράσματος από τον αντιπρόσωπο της κάθε ομάδος, ακολουθεί κριτική και συμπλήρωση από τους άλλους μαθητές της τάξης και συνάγεται το τελικό συμπέρασμα που είναι η συνισταμένη των απόψεων που διατυπώθηκαν. Η κάθε ομάδα χωριστά στέλνει το αποτέλεσμα της δικής της εργασίας ως συνημμένο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση school.ergasia@gmail.com (η ηλεκτρονική διεύθυνση έχει ανοιχθεί από τον διδάσκοντα για τις ανάγκες της διδασκαλίας).

Η διδασκαλία κλείνει με την εμπέδωση και οικειοποίηση του τελικού συμπεράσματος από όλους τους μαθητές του τμήματος.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Θα εξετάσουμε τις επόμενες δύο διδακτικές ώρες τη σταδιακή επέκταση των συνόρων του Ελληνικού κράτους κατά την περίοδο **1912-1923**. Στόχος μας είναι:

- ❖ Να γίνει κατανοητό ότι η επέκταση των συνόρων του ελληνικού κράτους ήταν σταδιακή ύστερα από πολύχρονες προσπάθειες και αιματηρούς αγώνες.
- ❖ Να γίνει αντιληπτός ο χαρακτήρας των ελληνικών διεκδικήσεων και οι δυσκολίες ικανοποίησής τους μέσα στο πλαίσιο της διεθνούς συγκυρίας.
- ❖ Να παρακολουθήσουμε τα σημαντικότερα στρατιωτικά και διπλωματικά γεγονότα της περιόδου 1912-1923 που είχαν στόχο την πραγματοποίηση της Μεγάλης Ιδέας⁹ του Ελληνισμού.

Τα εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουμε είναι:

1. Ο ιστορικός άτλας *Centennia*.
2. Το διαδίκτυο· ειδικότερα η ιστοσελίδα <http://www.ime.gr/chronos/gr/index.html> του *Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού*. (Βοηθητικά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και την ιστοσελίδα <http://www.nlg.gr> της *Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος*).
3. Το σχολικό εγχειρίδιο της Ιστορίας. Συγκεκριμένα, το **4ο** κεφάλαιο (ενότητες: 20-21-22), το **6ο** κεφάλαιο (ενότητες: 27-28-29-30), το **7ο** κεφάλαιο (ενότητες: 31-32-34) και το **8ο** κεφάλαιο (ενότητες: 35-36-37-38-39).
4. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές της αίθουσας.
5. Το φύλλο εργασίας το οποίο έχει διανεμηθεί σ' εσάς.

9

Μεγάλη Ιδέα και αλυτρωτισμός Αυτή την εποχή, στη βάση του ότι η Ελλάδα ήταν φτωχή και οι περισσότεροι Έλληνες ζούσαν έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους, διατυπώθηκε η θέση ότι, για να αναπτυχθεί η χώρα, θα έπρεπε πρώτα να διευρυνθούν τα ελληνικά σύνορα ώστε να περιλάβουν περιοχές με ελληνικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό ξένη -κυρίως οθωμανική- κυριαρχία. Αν και η ιδέα κυκλοφορούσε σχεδόν από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, ο Κωλέττης ήταν εκείνος που αναφερόμενος σε αυτή χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο *Μεγάλη Ιδέα* (ιδέα για την οποία αξίζει να αγωνιστεί όλο το έθνος) σε ομιλία του στην Εθνοσυνέλευση το 1844.

Γρήγορα, η *Μεγάλη Ιδέα* έγινε αποδεκτή από την ελληνική κοινωνία, υιοθετήθηκε ως επίσημη κρατική πολιτική και σφράγισε τη ζωή και την ιδεολογία του ελληνισμού μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Οι Έλληνες που ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία ονομάστηκαν *αλύτρωτοι* (επειδή δεν είχαν, ακόμη, *λυτρωθεί*, δηλαδή απελευθερωθεί) και η πολιτική που στόχευε στην ένταξη, τη δική τους και των εδαφών στα οποία κατοικούσαν, στο ελληνικό κράτος ονομάστηκε *αλυτρωτισμός*.

Παράλληλα, μια άλλη αντίληψη, που εκφραζόταν, κυρίως, από τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο και το αγγλικό κόμμα και υποστήριζε ότι μόνο αν προηγούνταν η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας θα ήταν εφικτή και η εδαφική επέκτασή της έβρισκε λιγότερους υποστηρικτές.

Γενικές Οδηγίες

A. Ακολουθείστε με τη σειρά τα ακόλουθα βήματα:

1. Χωριστείτε σε **τρεις ομάδες** των 4-5 ατόμων.
2. Ανοίξτε τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.
3. Ανοίξτε την εφαρμογή του φυλλομετρητή και συνδεθείτε με την ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού **<http://www.ime.gr/chronos/gr/index.html>** (ενότητα ΝΕΟΤΕΡΑ).
4. Ανοίξτε την εφαρμογή του ιστορικού άτλαντα Centennia.
5. Ανοίξτε τα σχολικά βιβλία στα σχετικά κεφάλαια.

Οι απαντήσεις της κάθε ομάδος θα παρουσιαστούν προφορικά στο σύνολο της τάξης από τον αντιπρόσωπο της κάθε ομάδος χωριστά.

B 1. Η πρώτη ομάδα θα επικεντρωθεί στα γεγονότα των **δύο βαλκανικών πολέμων (1912-1913)**.

Ερωτήσεις:

1. Με ποιες συνθήκες τελειώνουν οι δύο βαλκανικοί πόλεμοι;
2. Ποιος είναι ο πρωθυπουργός της Ελλάδος;
3. Ποια είναι τα εδαφικά κέρδη της χώρας μας από αυτή την πολεμική αναμέτρηση;

2. Γράψτε τις διαπιστώσεις σας σε ένα σύντομο κείμενο των 70-90 λέξεων στον κειμενογράφο του Η/Υ.

3. Με τη λειτουργία **αντιγραφή-επικόλληση (copy – paste)** μεταφέρετε από τον ιστορικό άτλαντα Centennia [μενού ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ → ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ] στη σελίδα του κειμένου σας την εικόνα με την εδαφική έκταση που έχει η Ελλάδα **μετά το τέλος των δύο βαλκανικών πολέμων**.

4. Στείλτε το κείμενο που γράψατε και την εικόνα που επικολλήσατε ως συνημμένο αρχείο στην ηλεκτρονική διεύθυνση school.ergasia@gmail.com.

B 2. Η δεύτερη ομάδα θα επικεντρωθεί στη λήξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου και στις μεταπολεμικές ρυθμίσεις που αφορούν την Ελλάδα.

Ερωτήσεις:

1. Ποιες συνθήκες που υπογράφηκαν μετά το τέλος του πρώτου Παγκοσμίου πολέμου αλλάζουν εκ νέου τα ελληνικά σύνορα;
2. Ποιος είναι ο πρωθυπουργός της Ελλάδος αυτή την περίοδο;
3. Ποια είναι τα εδαφικά κέρδη της χώρας μας από τη νέα πολεμική αναμέτρηση;

2. Γράψτε τις διαπιστώσεις σας σε ένα σύντομο κείμενο των 70-90 λέξεων στον κειμενογράφο του Η/Υ.

3. Με τη λειτουργία *αντιγραφή-επικόλληση (copy – paste)* μεταφέρετε από τον ιστορικό άτλαντα Centennia [μενού ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ → ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ] στη σελίδα του κειμένου σας την εικόνα με την εδαφική έκταση που έχει η Ελλάδα **μετά την υπογραφή της συνθήκης των Σεβρών (1920)**.

4. Στείλτε το κείμενο που γράψατε και την εικόνα που επικολλήσατε ως συνημμένο αρχείο στην ηλεκτρονική διεύθυνση school.ergasia@gmail.com.

Β 3. Η τρίτη ομάδα θα επικεντρωθεί στα γεγονότα της Μικρασιατικής καταστροφής.

Ερωτήσεις:

1. Ποια συνθήκη σφραγίζει το τέλος της Μικρασιατικής καταστροφής;
2. Ποιος είναι έλληνας διαπραγματευτής σε αυτή τη συνθήκη;
3. Ποια είναι τα τελικά σύνορα της χώρας μας μετά τη συνθήκη αυτή;

2. Γράψτε τις διαπιστώσεις σας σε ένα σύντομο κείμενο των 70-90 λέξεων στον κειμενογράφο του Η/Υ.

3. Με τη λειτουργία *αντιγραφή-επικόλληση (copy – paste)* μεταφέρετε από τον ιστορικό άτλαντα Centennia [μενού ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ → ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ] στη σελίδα του κειμένου σας την εικόνα με την εδαφική έκταση που έχει η Ελλάδα **μετά το τέλος της Μικρασιατικής περιπέτειας**.

4. Στείλτε το κείμενο που γράψατε και την εικόνα που επικολλήσατε ως συνημμένο αρχείο στην ηλεκτρονική διεύθυνση school.ergasia@gmail.com.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ματσαγγούρας Ηλ. (2003). *Στρατηγικές Διδασκαλίας II: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Νημά, Ελ. κά (2002). *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ' Γυμνασίου: Βιβλίο του Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Τριλιανός, Θ. (2003). *Μεθοδολογία της Σύγχρονης Διδασκαλίας: Καινοτόμες επιστημονικές προσεγγίσεις στη διδακτική πράξη (τ. 2)*. Αθήνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

<http://www.ime.gr/chronos/gr/index.html> (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

<http://www.nlg.gr> (Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΟΔΗΓΙΕΣ

Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο (2002-2003). Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.